

เรื่อง การประเมินผลการผูกเสี่ยว : ศึกษาเฉพาะกิ่งอำเภอเปือยน้อย จังหวัด
ขอนแก่น

ผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิไลวัธ ฤกษ์ประภูติ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วิจิต ฤกษ์ประภูติ คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาถึง แบบแผนของการผูกเสี่ยวทั้งเชิงเดิมและเสี่ยว
ทางการ ลักษณะพื้นฐานของการมีคู่เสี่ยว การติดต่อสัมพันธ์ทั้งการผูกเสี่ยว การ
ประเมินผลการผูกเสี่ยวในทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง และ
ศึกษาทัศนคติของเสี่ยวทั้งเดิม เสี่ยวทางการ และทัศนคติของประชาชนกิ่งอำเภอ
เปือยน้อย ที่มีต่อโครงการผูกเสี่ยวทางการ และการผูกเสี่ยวทั้งเดิม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเสี่ยวทางการ โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบวงชั้นได้ตัวอย่าง
ทั้งสิ้น 110 ราย จากจำนวนผู้ผูกเสี่ยวทั้งหมด 200 คู่ หรือ 400 ราย คิดเป็นร้อยละ
27.5 ของผู้ผูกเสี่ยวทั้งหมด ได้สัมภาษณ์ประชาชนกิ่งอำเภอเปือยน้อยที่มีคู่เสี่ยว
ทั้งเดิม ได้ตัวอย่างทั้งสิ้น 104 ราย และได้เลือกตัวอย่างโดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบ
Accidental Random Sampling จากประชาชนที่ไม่ได้ผูกเสี่ยว เพื่ออภิปราย
เป็นรายบุคคล และอภิปรายกลุ่ม

จากผลการวิจัยพบว่า

1. การผูกเสี่ยวแบบทั้งเดิม เป็นการผูกมิตร การมีเพื่อนแท้ ซึ่งเป็น
ประเพณีอันดีงามของชาวไทยที่นับว่าเป็นเวลานานนับศตวรรษ โดยเฉพาะชาวไทยอีสาน
นิยมผูกเสี่ยวกันมาก แบบแผนการผูกเสี่ยวทั้งเดิมมีลักษณะแตกต่างกันตามสภาวะการ
เช่นการผูกเสี่ยวให้ลูก การผูกเสี่ยวระหว่างผู้ใหญ่ด้วยกัน วิธีการผูกเสี่ยวทั้งเดิมมี

หลายวิธี แต่ส่วนใหญ่แล้วจะทาง่าย ๆ โดยใช้ขายถุงมือเลี้ยวแต่ละคน ญาติผู้ใหญ่จะให้โอวาทแก่ผู้เลี้ยวให้รักใคร่กันตลอดไป

การผูกเลี้ยวทางการ เป็นการผูกเลี้ยวที่ทางราชการถึงอำเภอ เปี้ยนนอย จังหวัดขอนแก่น ได้จัดให้มีพิธีขึ้นที่อำเภอ เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2523 นี้ เป็นครั้งแรกของประเทศไทย

2. ลักษณะพื้นฐานของการมีคู่เลี้ยว

2.1 ลักษณะทั่วไปของเลี้ยวคั้งเดิมและเลี้ยวทางการ เลี้ยวคั้งเดิมส่วนใหญ่เป็นหัวหน้าครอบครัว เลี้ยวทางการส่วนใหญ่เป็นลูก เลี้ยวทั้ง 2 ประเภทนี้ส่วนใหญ่แต่งงานแล้ว

2.2 พื้นฐานของการมีคู่เลี้ยว

เลี้ยวคั้งเดิมส่วนใหญ่ได้ผูกเลี้ยวโดยการแนะนำจากญาติพี่น้อง เลี้ยวทางการส่วนใหญ่มาผูกเลี้ยวโดยความสมัครใจ ตามที่ทางราชการจัดขึ้น

3. การติดต่อสัมพันธ์หลังผูกเลี้ยว

ในช่วงเวลา 2 ปี (มิถุนายน 2523-พฤษภาคม 2525) เลี้ยวคั้งเดิมส่วนใหญ่ได้ติดต่อกันและกันมากกว่า 10 ครั้ง เลี้ยวทางการส่วนใหญ่ติดต่อกันและกัน 3 ครั้ง และอยู่ในกลุ่มอายุ 20 ปีขึ้นไปถึง 35 ปี เลี้ยวทั้ง 2 ประเภทนี้ส่วนใหญ่ติดต่อกันเพื่อเยี่ยมเยียน และอยู่ในช่วงเดือนมีนาคม เมษายน และพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ว่างจากการทำนา และไปเที่ยวงานบุญต่าง ๆ ทั่วกัน

4. การประเมินผลการผูกเลี้ยว

4.1 ในด้านเศรษฐกิจ ทั้งเลี้ยวคั้งเดิมและเลี้ยวทางการ ได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น ช่วยงานสิ่งของ ช่วยได้ยืมเงิน ช่วยกันแรงงาน ช่วยกันบริการ

4

Title : The Evaluation of Pook Seiw : Study confined only to Ging Amphur Puay Noi, Khon Kaen Province.

Researchers : Assistant Professor Wilaiwatt Grisanaputi,
Faculty of Humanities and Social Sciences.
Assistant Professor Wichit Grisanaputi,
Faculty of Science, Khon Kaen University.

ABSTRACT

This research aims at studying patterns of traditional Pook Seiw and official Pook Seiw, basic characteristics of the people who take part in Pook Seiw, social interaction with each other after the ceremony, evaluation of Pook Seiw in the following aspects : economic, social, political and governmental. The study examines the attitudes of traditional Seiw's, official Seiw's as well as the citizens of Ging Amphur Puay Noi towards the project of Pook Seiw both official Pook Seiw and traditional Pook Seiw.

The researchers studied the official Seiw's by using stratified random sampling. 110 persons were sampled out of the total of 400 (or 200 pairs of Seiw's). This number represents 27.5 % of the total number of Seiw's. Oral interviews were also conducted with 104 people living in Ging Amphur Puay Noi, who had undergone traditional Pook Seiw. As accidental random sampling was also used with the people who had never undergone Pook Seiw, individual discussion and group discussion were used.

The study showed that :-

1. Traditional Pook Seiw helps to create friendships especially intimate friendships. This has been an old and valuable custom of the Thais, especially in Esarn for centuries. The patterns of traditional Pook Seiw vary depending upon the situation eg. Pook

Seiw between son and son, daughter and daughter, adult and adult. The ceremony of traditional Pook Seiw has several forms, but most people would use the simple way of tying cotton thread around the individual's wrists and the old people would then give a speech to the pair of Seiw's to love each other forever.

Official Pook Seiw was conducted for the first time in Thailand on the 29th May 1980 through the arrangement of the Head of the Amphur.

2. General characteristics of people who take part in Pook Seiw.

2.1 General characteristics of traditional Seiw and official Seiw. Most traditional Seiw's are heads of their families, but most official Seiw's are sons or daughters of people who have undergone either type of Pook Seiw's and most of them are married.

2.2 General background of people who take part in Pook Seiw.

Most traditional Seiw's have the opportunity of Pook Seiw introduced by their relatives. Most official Seiw's want to take part in Pook Seiw by their own wishes.

3. Interaction after Pook Seiw.

It was found that during 2 years (June 1980 to May 1982) traditional Seiw's had contact with each other more than 10 times while only 3 times for the official Seiw's (aged between 20 and 35 years). Most of both types had their contact by visiting each other, mostly in the period of March, April and May in which they were free from planting and they would have the opportunity to enjoy themselves by attending Buddhist ceremonies together.

4. The evaluation of Pook Seiw.

4.1 Economic

Both traditional Seiw's and official Seiw's help each other, for example by giving something, lending some money, sharing their labour and skills.

4.2 Social

Most traditional Seiw's have contact by visiting their counterparts and have the opportunity to share their ideas about all types of farming, prospective spouses, taking part in Buddhist ceremonies together while most official Seiw's have contact to share ideas about farming, education, illness and taking part in Buddhist ceremonies.

4.3 Political and Governmental

Traditional Seiw's in villages encourage each other to attend village meeting, develop the village and improve the temple. Official Seiw's in villages tend to have partness in other villages, and apart from trying to develop the village and improve the temple, they encourage each other to take an interest in politics and local elections.

5. Attitudes of traditional Seiw's official Seiw's and citizens of Ging Amphur Puay Noi towards the project of official Pook Seiw and traditional Pook Seiw.

Most people feel that the project of official Pook Seiw is good, should be continued, and should be extended to other provinces. The traditional and official Pook Seiw are equally valuable but in different ways.

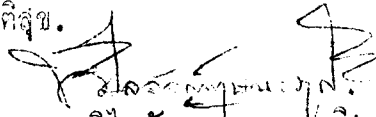
คำนำ

การวิจัยเรื่อง "การประเมินผลการผูกเสี่ยว : ศึกษาเฉพาะกิ่งอำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น" นี้เป็นการวิจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับการประเมินผลการผูกเสี่ยวทางการศึกษาเปรียบเทียบกับผลการผูกเสี่ยวดั้งเดิม โดยศึกษาระดับสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ประการแรกมุ่งศึกษาแบบแผนของการผูกเสี่ยวดั้งเดิมและเสี่ยวทางการ ประการที่สองศึกษาดัชนีพื้นฐานของการมีคู่เสี่ยว ประการที่สามศึกษาถึงการติดต่อดังกันหลังจากการผูกเสี่ยว ประการที่สี่เพื่อประเมินผลการผูกเสี่ยวในด้านการประกอบอาชีพ การเมือง และการปกครอง ประการสุดท้ายศึกษาทัศนคติของเสี่ยวดั้งเดิม เสี่ยวทางการ และทัศนคติของประชาชนกิ่งอำเภอเปือยน้อยที่มีต่อโครงการผูกเสี่ยวทางการและการผูกเสี่ยวดั้งเดิม

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย ตลอดทั้งคุณบุญชัย จินดาศรี นักมานุษยวิทยา ผู้ที่ได้ให้คำแนะนำที่ทรงคุณค่ายิ่งอันเป็นจุดเริ่มต้นของการวิจัยนี้ คุณเลื่อน รัตนมงคล อดีตหัวหน้ากิ่งอำเภอเปือยน้อย คุณสำนึก สมมิตร อดีตศึกษาธิการกิ่งอำเภอเปือยน้อย ได้ให้ความอนุเคราะห์ซึ่งเป็นพลังสนับสนุนที่สำคัญในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ยังไม่มีผู้มีพระคุณหลายท่านซึ่งได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งช่วยเหลือคิดคอกับประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่กิ่งอำเภอเปือยน้อย เกี่ยวกับการศึกษารวบรวมข้อมูลซึ่งทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี ท่านเหล่านี้ได้แก่ คุณโกศล บุตน์ อาจารย์อัสระ ชื่อสัจย์ ตลอดทั้งท่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนกิ่งอำเภอเปือยน้อย ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ หายสุดนี้คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณนักศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ คุณพยุ่ง สุขสมรส ที่มีส่วนสำคัญทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดีเช่นกัน

การวิจัยนี้อาจจะมีข้อบกพร่องบางประการเกิดขึ้น คณะผู้วิจัยจะขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง หากท่านผู้อ่านจะกรุณาชี้แนะและเสนอข้อคิดเห็น ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นแนวทางแห่งการศึกษาในโอกาสต่อไป แต่หากว่าการวิจัยนี้จะมีคุณประโยชน์ดังที่คาดไว้ ก็ขอขอบให้แก่คู่เสี่ยวทั้งหลายผู้ไปซึ่งความรัก ความสามัคคี และสันติสุข.

(นางวิไลวิมล ฤกษ์)
หัวหน้าโครงการวิจัย

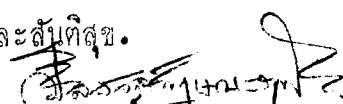
คำนำ

การวิจัยเรื่อง "การประเมินผลการผูกเสี่ยว : ศึกษาเฉพาะกิ่งอำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น" นี้ เป็นการวิจัยเบื้องต้นเกี่ยวกับการประเมินผลการผูกเสี่ยวทางการ ศึกษาเปรียบเทียบกับผลการผูกเสี่ยวดั้งเดิม โดยศึกษาระดับสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ประการแรกมุ่งศึกษาแบบแผนของการผูกเสี่ยวดั้งเดิมและเสี่ยวทางการ ประการที่สองศึกษาลักษณะพื้นฐานของการมีคู่เสี่ยว ประการที่สามศึกษาถึงการติดต่อสัมพันธ์หลังการผูกเสี่ยว ประการที่สี่เพื่อประเมินผลการผูกเสี่ยวในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการปกครอง ประการสุดท้ายศึกษาทัศนคติของเสี่ยวดั้งเดิม เสี่ยวทางการ และทัศนคติของประชาชนกิ่งอำเภอเปือยน้อยที่มีต่อโครงการผูกเสี่ยวทางการและการผูกเสี่ยวดั้งเดิม

การวิจัยครั้งนี้นอกจากจะได้รับทุนอุดหนุนจากคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติแล้ว ยังได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจาก คุณเลื่อน รัตนมงคล อดีตหัวหน้ากิ่งอำเภอเปือยน้อย คุณสมานิต สมมิตร อดีตศึกษาธิการกิ่งอำเภอเปือยน้อยเช่นกัน ซึ่งเป็นพลังสนับสนุนที่สำคัญในงานวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณอย่างยิ่งไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นอกจากนี้ยังได้มีผู้มีพระคุณหลายท่านซึ่งได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งช่วยเหลือติดต่อกับประชาชนในหมู่บ้านต่าง ๆ ที่กิ่งอำเภอเปือยน้อย เกี่ยวกับการศึกษารวบรวมข้อมูลซึ่งทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดี ท่านเหล่านี้ได้แก่ คุณโกศล บุตน์ อาจารย์อิสระ ชื่อสัตย์ ตลอดจนท่านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนกิ่งอำเภอเปือยน้อย ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการวิจัยนี้ คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ ท้ายสุดนี้คณะผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณนักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น และ คุณพูนฯ สุขสมรส ที่มีส่วนสำคัญทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงลงด้วยดีเช่นกัน

การวิจัยนี้อาจจะมีข้อบกพร่องบางประการเกิดขึ้น คณะผู้วิจัยจะขอขอบพระคุณอย่างยิ่ง หากท่านผู้อ่านจะกรุณาชี้แนะและเสนอข้อคิดเห็น ทั้งนี้เพื่อจะได้เป็นแนวทางแห่งการศึกษาในโอกาสต่อไป แต่ถ้าหากว่าการวิจัยนี้จะมีคุณประโยชน์ดังที่คาดไว้ ก็ขอบอบให้แด่คู่เสี่ยวทั้งหลายผู้ไฝ่ซึ่งความรัก ความสามัคคี และสันติสุข.

(นางวิไลวัชร กฤษณะภูติ)

หัวหน้าโครงการวิจัย